

lépett hadba a III. Internacionáléval, mert az szerinte a francia munkásságot olyan „kalandokba” viszi bele, ami Oroszország érdekeivel lehet, hogy megegyezik, de Franciaországot a háborúba kergeti. Doriot vádjait persze a jobboldali pártok választási plakátnak használták fel. Ő volt az egyetlen a baloldaltól, aki társaival a szovjet paktum ellen szavazott, mert ez szerinte a távol keleti szláv expanzió biztosítására szolgál s a franciákat ismét végzetes ellentétbe hozza Németországgal, amellyel a megegyezést állandóan sürgeti.

A gazdasági és politikai érdek ezer széthuzó szála tartja kötve a népi front egyes csoportjait s amennyire bizonyos, hogy programjuk negatív részét egységesen keresztül fogják vinni, annál kérdésesebb, hogy a pozitív program végrehajtásánál mikor fognak az alapvető ellentétek kiütközni. Felettébb biztató azonban, hogy a népi front a francia szellemi élet legkiválóbb képviselőit, Nobel-díjas tudósokat és írókat állított maga mellé, akik sub specie aeternitatis látják a népi front értelmét és jelentőségét. A népi egység tehát nemcsak a legszélesebb tömegmozgalom, ami Franciaországban létezett, hanem legmagasabb világnézeti egység. Perrin és Joliot-Curie, Rivet és Langevin, Watton és Prenant a Sorbonne világhírű professzorai egyaránt elismerik, hogy a tudományos kutatásnak csak úgy van jelentősége, ha annak eredményeihez a széles néptömegek is hozzájuthatnak s a tudomány decentralizációja egészen az egyes koponyákig csak egy szocialista társadalomban lehetséges. Vaillant-Couturier, mint író egész tevékenységét „az emberi méltóság megmentésének” szolgálatába állítja. Malraux a „nyugati ember mai akaratát kívánja fentartani és növelni.” Chamson „azért ellensége a nacionalizmusnak, mert azóta francia, mióta Franciaország megszületett.” Gide tiltakozik az ellen, mintha a saját országunk szeretete a más országok gyűlöletéből állana Ami engem illet, én mindig arra törekedtem, hogy mélyen nemzetközi legyek, amellett, hogy mélyen francia maradjak. Éppen úgy, mint ahogy mélyen individualista tudok maradni amellett, hogy a kollektívizmussal teljesen azonosítom magamat, sőt éppen a kollektívizmus segítségével. Mert az én tételtem mindig ez Volt: minden ember úgy tudja leginkább szolgálni a közösséget, hogy ha a leginkább egyéni marad.”

Ezek az új francia népi egység szellemi problémái s amint az írók és tudósok pozitívumaiból politikai tettek és realitások lesznek, úgy kapja meg a népi front a közös destrukciók elvégzése után új értelmét és jelentőségét.

Könyves Tóth László

MAI FRANCIA KULTURMOZGALMAK. A népi erők felszárnyalása nemcsak politikai, de kulturális téren is nagy változást idézett elő Franciaországban. A kultura védelmének jelszava, amit egy évvel ezelőtt vetett a köztudatba a párisi írókongresszus, gyorsan terjed. Különösen erős iramú ez az új kulturmegmozdulás a májusi választások Népfront győzelme óta.

A kulturszervezés középpontjában a párisi *Maison de la Culture* áll.

Legrégibb és legismertebb ilyen egyesület az íróké. A francia irodalom legjava csoportosul ebben az egyesületben (A. E. A. R.) Az egyesület havi folyóirata (szerkesztő-bizottság: Gide, Gorki, Rolland, Vaillant-Couturier, Aragon, Nizan, stb.) egyike a legszínvonalasabb francia folyóiratoknak. A francia írók mind nagyobb csoportja fogadja el művészi vezérelvül a szocialista realizmust és mindtöbben hagyják ott az elzárkozottság elefántcsonttoronyát, hogy szellemi erejüket a népi szabadságküzdelem szolgálatába állítva megvalósítsák a kultura és a tömegek egymásratalálását. Tudják, hogy csak hervadt és sápadt művészet le-

het az, amely fél a népi érintkezés megtermékenyítő kapcsolatától. Tudják, hogy az irodalom nemcsak játék, hanem fegyver is, mégpedig annál erősebb fegyver a szabadság szolgálatában, minél művészebb. Végre sikerült ugyanis végleg kiküszöbölni azt az egyebütt még annyira okvetetlenkedő kétséget, mely a harcok irodalmát művészetnélküli irodalomnak hiszi. Az írók többsége belátta, hogy az állásfoglalás nincs a művészet kárára, s hogy az u. n. „tisztá” irodalom is lehet fércmunka, ugyanakkor amidőn a leghelytállóbb írói alkotás remekmű. Malrauxt említjük csak. Az ő művei igazán izig-vérig u. n. „elfogult”, „tendenciózus” könyvek; ám amikor a *La Condition Humaine Goncourt-dijáról* volt szó még Léon Daudet is rászavazott.

Az említett folyóirat körül baráti csoportok alakulnak szerte az országban. E csoportokban párti- és filozófiai-különbség nélkül jönnek össze a haladó gondolkodású értelmiségiek és dolgozók. Marseilles, Nantes, Reims, Perpignau, Lille, Bordeaux, Rouen is alapítottak egy-egy kulturházat a párizsi minta szerint, ahol az írók, művészek, színészek, építésszek csoportjai működnek.

A másik nagy országos szervezet a most ujjaalakított U. T. I. F. (Union des Theatres Indépendents de France), amely a különféle avantgardista és munkás színjátszó csoportok szövetsége. Elnöke Charles Vildrac; a kitűnő drámai költő; vezetősége: Loius Jouvet, Dullin, Baty, L. Pitoeff és mások. Célja a népi színjáték megteremtése, a tömeg és a színház összehozása, a népi színi hagyományok felevenítése. De mint Aragon mondja: „A kultura popularizálása nem jelenti annak vulgarizálását.” A színház népiesítése nem szabad, hogy színvonalcsökkenést jelentsen. A nép izlését kell felemelni, harcolni kell a giccs és az olcsó széria-áru ellen. A népnek megvan a művész érzéke, csak bátorításra, csinosításra, s a felélesztő lökésre vár.

Nemrégén alakult az Alliance du Cinema Indépendent (Ciné-Liberté) nevű egyesület, amelyben scenárium írók, rendezők, színészek, kritikusok harcolnak a cenzura, a trösztök ellen a film szabadságáért, a filmgyártók függetlenségéért. Vezetői közt találjuk a világhírű Jean Renoirt, a francia rendezés büszkeségét, Jacques Feydert, aki tavaly megnyerte a Kermesse Heroique c. filmjével a legjobb francia-film díját és Jean Painlevet, a tudományos filmezés uttörőjét. A Ciné-Liberté testvér szerve a Radio-Liberté (40.000 tag), amely mint a neve is mutatja, a mikrofon szabadságáért küzd és követeli, hogy az étert az emberi egyetértés s a népi kultura szolgálatának munkájába állítsák.

Az irodalom, színház, film és rádió mellett a Maison de la Culture keretében a zenei életet magába ölelő szerv is van: a Fédération Musicale Populaire, amelynek zenekarai és énekkórusai a népi ünnepélyek kedvelt szereplői. Az F. M. P. a francia forradalmak énekkultuszának, bő és értékes zenei örökségének felevenítésével igyekszik a zenét a nép széles rétegei közé vinni, de nem hanyagolja el a klasszikus muzsika művelését és a közönség zenei nevelését sem.

Említsük meg a Maison de la Culture körül csoportosult építésszek közül Le Corbuisier, Perret és Luvecat nevét és a festők közül Lhote, Georg, Vlaminc, Maaserel, Jean Effel nevét. E nevek igazolják, hogy az egész francia értelmiségi réteg megértette a kor parancsát és a legnagyobb lelkesedéssel állítja tehetségét a nép szolgálatába. Jean Guehenno írja egy helyt: „L'individu n'est bien souvent, que la société des autresen lui, et ce qui fait sa force et sa chaleur n'est que la force et la chaleur des autres.” Az egész francia értelmiség vallomása ez a mondat, amely a szűz zseniskedő önzés, a korlátolt individualizmus elvetését és a művé-

szet, a kultúra egyik legnagyobb sugalmazóját, célját és beteljesülését: a nép testvéri megtalálását jelenti.

Bajomi Endre

AMAI SVÁJC. Jólét és egészség, havasok tisztasága és békés élet: ilyenek ismerték az átlagos középeurópai ember Svájcot és a svájci életet. De akinek alkalma volt a válság éveiben ebben a kis országban élni, az tudja: Svájcot sem kerülte el a világválság, sőt speciális viszonyainál fogva egyes vonatkozásokban még súlyosabban érinti, mint más országokat.

Idegenforgalom, valamint export — gépek, órák, textilárúk és tejtermékek kivitele — alkotja Svájc külkereskedelmi mérlegének aktív oldalát. A minden országra ránehezedő kiviteli csökkenést Svájc fokozott mértékben érzi. Erre a megismerésre a közgazdaságilag iskolázatlan utazó is rábukkan, mihelyt beteszi Svájcba a lábát. Az az igen szerény ebéd, ami pl. Romániában 20 Lei, ott kb. 2 svájci frank, ami (1 frankot 55 Leinek véve) a romániai ár ötésfélszeresét jelenti. Hasonló a viszony egyéb vonatkozásokban is, míg **Romániában** a tojás ára darabonként 1-1.10 Lei, addig ott 10-11 centime. Az a kishivatálnok, aki itt pl. 2-3000 Lei fizetést „élvez”, ott 2-300 frankot keres. Az életi tehát ott jóval drágább, mint Romániában, igaz, hogy a fizetések is jelentékenyebbek.

Ilyen körülmények közt természetesen hanyatlik az idegenforgalom és csökken a kivitel. De miért olyan drága Svájc? A magyarázatot erre talán a *Bauersekretariat*, a svájci parasztság nagyhatalmu érdekvépviselete tudná megadni. A svájci mezőgazdasági termékek nagymérvű állami támogatást élveznek. Egy zürichi gyáros számítása szerint egy svájci család átlagban évente kb. 500-700 frankot fizet a svájci **mezőgazdaságnak, állami szubvenció és agrárvám formájában**. A lakbérek pedig a békebeliek kétszeresét érték el és alig csökkentek valamit az utóbbi években, holott Svájc is — mint számos ország — óriási lakóházépítésbe mentette heverő tőkéjét és rekesztette el ezzel a tőke vérkeringését. Az állami szubvenció, amit a mezőgazdaság élvez, ma tízszerese annak, amit a háború előtt kapott. A mezőgazdasági termékek ára Svájcban kétszerese-ötszöröse annak, ami a világpiacon. (A sajt ötször annyiba kerül, mint Hollandiában.) A sajt kivitel dumping-árakon történik, a termelési költség alatt, a belföldi fogyasztó terhére. Mig a svájci sonka ára belföldön 2.50 frank, addig ugyanez Angliában 0.43 frank, mert a szubvenció 40 frank a kivitelre került sertés darbjáért.

A mezőgazdasági termékek magas ára miatt pl. nem gyakori étel a svájci kispolgár asztalán a hús, tyukról nem is szólva, amelyre csak ünnepnap kerül sor. Természetesen a lakbérek valamint a megélhetési költségek magas volta miatt Svájc lemaradt az idegenekért folytatott versenyben az olcsó Ausztria és Jugoszlávia előnyére. Sok szálloda télen nem is tart nyitva, mert a betévedő pár vendég nem fedezi a regiet. Amellett az állam szubvencióval támogatja a szállodákat, amelyeket még az új szállodák megnyitásának tilalma is véd. A magas munkabérek miatt a világhírű svájci elektromos ipar nem volt képes kihasználni azt a beviteli kontingenst, amit számára egyes államok engedélyeztek. Különösen nehéz a verseny a mai Németország gépiparával szemben, amely alacsony munkabérével és kiviteli szubvenciójával félelmes konkurrens.

Ezek a viszonyok visszatükröződnek az államháztartásban is. Mig egyrészt az állami bevételek csökkennek, addig nőnek a terhek, így pl. a számtalan szubvenció, a munkanélküli segélyek, stb. Az 1936-os állami